

5.4.2. Vlastivěda

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučuje se ve čtvrtém ročníku s časovou dotací 1 hod. týdně a v pátém ročníku s časovou dotací jedna hodina týdně. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Utváří se prvotní ucelený obraz světa, poznávají sebe a nejbližší okolí, seznamují se s místně i časově vzdálenějšími osobami a jevy, učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi.

Všimají se podstatných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, učí se porozumět světu kolem sebe a vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, chápat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti.

Vzdělávací obsah je členěn tří tematických okruhů:

1. Místo, kde žijeme: důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků.
2. Lidé kolem nás: upevňování základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, seznámení se základními právy a povinnostmi.
3. Lidé a čas: orientace v dějích a v čase

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žáci jsou vedeni k objevování a poznávání všeho, co je zajímavá a v čem by v budoucnu mohli uspět. Učí se poznávat podstatu zdraví a příčin nemocí, upevňovat preventivní chování, orientovat se ve světě informací, časově i místně propojovat historické, zeměpisné a kulturní informace. Učitel pomáhá řešit a třídit informace podle zvolených nebo zadaných kritérií, motivuje žáky pro celoživotní učení.

Kompetence k řešení problémů

Žáci si upevňují účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých. Poznávají a ovlivňují svou jedinečnost. Učitel pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům, učí žáky pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi apod., využívání různých informačních zdrojů.

Kompetence komunikativní

Žáci si rozšiřují slovní zásobu v osvojovaných tématech, jsou vedeni k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci, učí se pojmenovávat pozorovanou skutečnost a zachycují ji ve vlastních projevech, názorech a výtvorech. Přirozeně vyjadřují pozitivní city ve vztahu k sobě a okolnímu prostředí. Učitel podporuje u žáků prezentaci svých myšlenek a názorů, kladení otázek k věci, vzájemnému naslouchání a zdůvodňování svých závěrů, podporu a pomoc.

Kompetence sociální a personální

Žáci pracují často ve skupinách, efektivně spolupracují na řešení problémů, učí se respektovat názory druhých, přispívají k diskusi. Učitel vede žáky k věcné argumentaci, učí je oceňovat své názory a přínosy.

Kompetence občanské

Učitel utváří ohleduplný vztah k přírodě i kulturním výtvorům, motivuje žáky hledat možnosti aktivního uplatnění ochrany přírody, vede žáky k respektování pravidel.

Kompetence pracovní

Žáci jsou vedeni k utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti. Učitel vede žáky k adekvátnímu používání různých materiálů, nástrojů a vybavení, zohledňuje soudobý stav poznání a technického rozvoje.

Ve vlastivědě budou realizována tato průřezová témata:

EV- vztah člověka k životnímu prostředí, ekosystémy...

VDO- občanská společnost a škola, pravidla chování

MKV – princip sociálního smíru

Pro podporu a efektivitu výuky budou využívány možnosti regionu (exkurze, přednášky apod.)

Pomůcky:

Regionální mapy, mapa Raspenavy a okolí, publikace o kulturních a přírodních památkách regionu a zeměpisných zajímavostech, buzoly, mikroskopy, regionální tiskoviny (zpravodaje apod.), přístup na internet

Digitální kompetence – Vlastivěda 1. st.

<p>a. ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít</p> <p><i>Vyhledávání informací na webu (Wikipedie a jiné zdroje, mapy, IDOS, počasí) Procvičování učiva. BESIP</i></p>
<p>získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu</p> <p><i>Místo, kde žijeme – vyhledávání informací o škole, obci, ČR, EU. Významní rodáci, státní svátky. Pověsti.</i></p>
<p>vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků</p> <p><i>Místo, kde žijeme - tvorba projektu (webové stránky)</i></p>
<p>využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce</p> <p><i>Jízdní řády, vyhledávání v mapách, plánování výletu Předpověď počasí</i></p>
<p>chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání</p> <p><i>Využití GPS Ověřování vyhledaných informací z webu, výběr důvěryhodného zdroje.</i></p>
<p>předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky</p> <p><i>Zdravý životní styl, psychohygienu při práci s digitálními technologiemi, závislosti. Odpad z elektroniky a jeho likvidace, dopady na životní prostředí.</i></p>

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Vlastivěda

Ročník: 4.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p><u>Místo, kde žijeme</u></p> <p>ČJS-5-1-01p začlení svou obec (město) do příslušného kraje</p> <p>ČJS-5-1-04p uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí</p> <p>ČJS-5-1-05p sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest</p> <p><u>Lidé kolem nás</u></p> <p>ČJS-5-2-01p, ČJS-5-2-02p dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)</p> <p>ČJS-5-2-03p rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých</p> <p>ČJS-5-2-03p uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy</p> <p><u>Lidé a čas</u></p> <p>ČJS-5-3-04p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách</p> <p>ČJS-5-3-04p uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji</p>	<p>- obec, místní krajina, poloha v krajině, význačné budovy, dopravní síť, obec a její začlenění do kraje ČR</p> <p>-okolní krajina – region: charakteristika regionu, pamětihodnosti regionu, doprava v regionu, voda v regionu</p> <p>- práce s mapou- mapa regionu, plán města, město na mapě, kraj na mapě - Liberecký kraj</p> <p>- světové strany</p> <p>- cestování – zážitky z prázdnin</p> <p>-rodina – mezilidské a příbuzenské vztahy v rodině, vztahy mezi spolužáky, k dospělým lidem, komunikace v rodině a mezi spolužáky a s ostatními dospělými</p> <p>-chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování – ohleduplnost, zvládnání a chování v rizikových situacích; rizikové chování, telefonní čísla, předcházení konfliktům</p> <p>-právo a spravedlnost – práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy, ŠŘ</p> <p>- určování času, kalendáře, letopočet, generace, denní režim, roční období, rok</p> <p>- návštěva regionální knihovny, muzea, zámku a kulturních památek, péče o památky, lidská obydlí dříve a dnes, život ve městě a na vesnici</p> <p>- státní svátky a významné dny</p> <p>- minulost kraje – báje a mýty</p> <p>- historický přehled dějin a časová osa</p>	<p>OSV VDO VvEGS MKV EV MV</p> <p>Český jazyk a literatura – rozlišování podstatných a okrajových informací v textu, reprodukce sdělení, zapamatování, volí vhodné prostředky dle komunikačního záměru, tvorba kratšího mluveného či písemného projevu s dodržením časové posloupnosti.</p> <p>Matematika – slovní úlohy, odhady, orientace v čase, vyhledávání, sběr a třídění dat, jednoduché konstrukce,</p> <p>Informační a komunikační technologie – vyhledávání informací na internetu, v knihovnách.</p> <p>Pracovní činnosti – výroba a údržba pomůcek, zásady bezpečnosti a hygieny práce</p> <p>Tělesná výchova – přesun do terénu, chování v dopravních prostředcích při přesunu, táboření, ochrana přírody, olympijské ideály – fair play, prvky sebezáchrany, měření výkonů</p> <p>Hudební výchova – lidové písně, hudební dílo a jeho autor, hudební styly a žánry</p> <p>Výtvarná výchova – slohy a styly, významní malíři</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ústní zkoušení - test - skupinová práce - samostatná práce - písemná práce - exkurze

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
ČJS-5-3-04p vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště			

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Vlastivěda

Ročník: 5.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p><u>Místo, kde žijeme</u></p> <p>ČJS-5-1-01p popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje</p> <p>ČJS-5-1-01p, ČJS-5-1-02p orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany</p> <p>ČJS-5-1-02p řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě</p> <p>ČJS-5-1-03p má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě</p> <p>ČJS-5-1-04p uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí</p> <p>ČJS-5-1-05p sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest</p> <p>ČJS-5-1-06p pozná státní symboly České republiky</p> <p><u>Lidé kolem nás</u></p> <p>ČJS-5-2-01p, ČJS-5-2-02p dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)</p> <p>ČJS-5-2-03p rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých</p>	<p>- škola, obec, město – orientace v obci, - mapa - zeměpisné pojmy</p> <p>-práce s kompasem, busolou, světové strany a jejich určování, práce s mapou</p> <p>- okolní krajina (místní oblast, region) – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí,</p> <p>- region - Liberecký kraj a kraje ČR - sousední státy</p> <p>-ČR – název, státní uspořádání, státní symboly, hranice státu, sousední státy, zeměpisná poloha ČR v Evropě, hlavní město Praha, Čechy, Morava a Slezsko, pohoří, nížiny, vodstvo, města ČR</p> <p>Evropa a svět – kontinenty, evropské sousední státy, EU, cestování</p>	<p>OSV VDO VvEGS MKV EV MV</p> <p>Český jazyk a literatura – rozlišování podstatných a okrajových informací v textu, reprodukce sdělení, zapamatování, volí vhodné prostředky dle komunikačního záměru, tvorba kratšího mluveného či písemného projevu s dodržením časové posloupnosti.</p> <p>Cizí jazyk – využití znalosti jazyka v EU</p> <p>Matematika – slovní úlohy, odhady, převod jednotek, orientace v čase, vyhledávání, sběr a třídění dat, jednoduché konstrukce,</p> <p>Informační a komunikační technologie – vyhledávání informací na internetu, v knihovnách.</p> <p>Pracovní činnosti – výroba a údržba pomůcek, zásady bezpečnosti a hygieny práce</p> <p>Tělesná výchova – přesun do terénu, chování v dopravních prostředcích při přesunu, táboření, ochrana přírody, olympijské ideály – fair play, prvky sebezáchrany, měření výkonů</p> <p>Hudební výchova – lidové písně, hudební dílo a jeho autor, hudební styly a žánry</p> <p>Výtvarná výchova – slohy a styly, významní malíři</p>	<p>- ústní zkoušení - test - skupinová práce - samostatná práce - drobný projekt - písemná práce - exkurze - tématické a opakovací kontrolní práce</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>ČJS-5-2-03p uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy</p> <p>ČJS-5-2-04p používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze</p> <p>ČJS-5-2-04p porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz</p> <p>ČJS-5-2-04p sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů a výdajů</p> <p><u>Lidé a čas</u></p> <p>ČJS-5-3-04p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách</p> <p>ČJS-5-3-04p uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji</p> <p>ČJS-5-3-04p vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště</p>	<p>- rodina a společnost – vztahy v rodině a chování ve společnosti, komunikace v rodině a ve společnosti, drogy</p> <p>- chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování – ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality; rizikové situace; rizikové chování, předcházení konfliktům</p> <p>- právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy, protiprávní jednání, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci, duševních hodnot</p> <p>- vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné; hmotný a nehmotný majetek; rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti; hotovostní a bezhotovostní forma peněz – informativně</p> <p>- základní globální problémy – významné sociální problémy, problémy konzumní společnosti, nesnášenlivost mezi lidmi, globální problémy přírodního prostředí – informativně</p> <p>- péče o památky - kulturní a přírodní památky regionu - návštěva muzea, hradu, zámku</p> <p>- proměny způsobu života – bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života,</p> <p>- život na vesnici, ve městě</p> <p>- státní svátky</p> <p>-historický přehled – čas, časová osa -naše země v dávných dobách: Pověsti</p>		